

LEADERSHIP

בבלי ברכות ל"ב ע"א

[1] ואמר ר' אלעזר: משה השיה דברים כלפי מעלה, שנאמר, ויתפלל משה אל יי (במדבר י"א 2) - אל תקרי אל יי, אלא על יי, שכן דבי ר' אליעזר בן יעקב קורין לאלפין עיינין ולעיינין אלפין.

[2] וידבר יי אל משה לך רד (שמות ל"ב 7) - אמר ר' אלעזר: אמר הקב"ה למשה, משה רד מגדולתך! כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, ועכשיו ישראל חטאו, אתה למה לי? מיד תשש כחו של משה ולא היה לו כח לדבר. וכיון שאמר, הרף ממני ואשמידם (דברים ט 14), אמר משה: דבר זה תלוי בי! מיד עמד ונתחזק בתפלה ובקש רחמים. משל למלך שכעס על בנו והיה מכהו מכה גדולה, והיה אוהבו יושב לפניו ומתירא לומר לו דבר. אמר המלך: אלמלא אוהבי זה שיושב לפני, הרגתיך! אמר: דבר זה תלוי בי! מיד עמד והצילג.

[3] ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם, ואעשה אותך לגוי גדול וגו' (שמות ל"ב 10) - אמר [ר' אלעזר] (ל אבהו): אלמלא מקרא כתוב, אי אפשר לאומרו! מלמד שתפסו משה להקב"ה, כאדם שהוא תופס את חברו בבגדו, ואמר לפניו רבונו של עולם, אין אני מניחך עד שתחמול ותסלח להם ואעשה אותך לגוי גדול (שם) - אמר ר' אלעזר: אמר משה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, ומה כסא של שלש רגלים אינו יכול לעמוד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחת על אחת כמה וכמה?! ולא עוד אלא שיש לי בשת פנים מאבותי, עכשיו יאמרו, ראו פרנס שהעמיד עליהם בקש גדולה לעצמו ולא בקש עליהם רחמים! ויחל משה את פני יי (שם, 11) - אמר ר' אלעזר: מלמד שעמד משה בתפלה לפני הקב"ה עד שהחלהו!

[4] מבלתי יכולת יי (במדבר י"ד 16) - יכול יי מיבעי ליה! אמר ר' אלעזר: אמר משה לפני הקב"ה, עכשיו יאמרו אומות העולם, תשש כחו כנקבה ואינו יכול להציל!

5] בראשית רבה ל"ט ס"ו (ע' 9-368)
ר' עזרי' מש' ר' אחא פתח: "אהבת צדק ותשנא
רשע וגו'" (תהלים מ"ה 8). ר' עזרי' מש' ר' אחא
פתר קרייה באבינו אברהם. בשעה שעמד אבינו
אברהם אבינו לבקש רחמים על סדומים מה כתיב
תמן? "חלילה לך מעשות כדבר הזה וגו'" (בראשית
י"ח 25). אמר ר' אחא: נשבעת שאין אתה מביא
מבול לעולם, מה את מערים על השבועה אתמהא?
מבול שלמים אי אתה מביא אלא מבול שלאש! אם
כן לא יצאת ידי השבועה! אמר ר' לוי: "השפט כל
הארץ לא יעשה משפט" (שם, שם) - אם עולם אתה
מבקש אין דין, ואם דין אין עולם! אתה תופש
חבלה בתרין ראשוי, בעי עלמא ובעי דינה, ואם לית
את מותרה ציבחד לית עלמא קאים! אמר לו
הקב"ה: אברהם, "אהבת צדק [- לצדק בריותי -]
ותשנא רשע [- שנאת מלחייבן]"

6] רמב"ם הלכות תלמוד תורה פ' ד הלכה א
אין מלמדין תורה אלא לתלמיד הגון נאה
במעשיו, או לתם, אבל אם היה הולך בדרך לא
טובה מחזירין אותו למוטב ומנהיגין אותו בדרך
ישרה ובודקין אותו ואחר כך מכניסין אותו לבית
המדרש ומלמדין אותו, אמרו חכמים כל השונה
לתלמיד שאינו הגון כאילו זרק אבן למרקוליס
שנאמר כצורר אבן במרגמה כן נותן לכסיל כבוד,
אין כבוד אלא תורה שנאמר כבוד חכמים ינחלו,
וכן הרב שאינו הולך בדרך טובה אע"פ שחכם
גדול הוא וכל העם צריכין לו אין מתלמדין ממנו
עד שובו למוטב, שנאמר כי שפתי כהן ישמרו
דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' יצבאות
הוא, אמרו חכמים אם הרב דומה למלאך ה'
צבאות תורה יבקשו מפיהו אם לאו אל יבקשו
תורה מפיהו.

רמב"ם הלכות דעות פרק ו

(1) הלכה ז

הרואה חבירו שחטא או שהלך בדרך לא טובה מצוה להחזירו למוטב ולהודיעו שהוא חוטא על עצמו במעשיו הרעים שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך, המוכיח את חבירו בין בדברים שבינו לבינו, בין בדברים שבינו לבין המקום, צריך להוכיחו בינו לבין עצמו, וידבר לו בנחת ובלשון רכה ויודיעו שאינו אומר לו אלא לטובתו להביאו לחיי העולם הבא, אם קיבל ממנו מוטב ואם לאו יוכיחנו פעם שניה ושלישית, וכן תמיד חייב אדם להוכיחו עד שיכהו החוטא ויאמר לו איני שומע, וכל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפש בעון אלו כיון שאפשר לו למחות בהם.

(2) הלכה ח

המוכיח את חבירו תחלה לא ידבר לו קשות עד שיכלימנו שנאמר ולא תשא עליו חטא, כך אמרו חכמים יכול אתה מוכיחו ופניו משתנות ת"ל ולא תשא עליו חטא, מכאן שאסור לאדם להכלים את ישראל וכל שכן ברבים, אע"פ שהמכלים את חבירו אינו לוקה עליו עון גדול הוא, כך אמרו חכמים המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, לפיכך צריך אדם להזהר שלא לבייש חבירו ברבים בין קטן בין גדול, ולא יקרא לו בשם שהוא בוש ממנו, ולא יספר לפניו דבר שהוא בוש ממנו, במה דברים אמורים בדברים שבין אדם לחבירו, אבל בדברי שמים אם לא חזר בו בסתר מכלימין אותו ברבים ומפרסמים חטאו ומחרפים אותו בפניו ומבזין ומקללין אותו עד שיחזור למוטב כמו שעשו כל הנביאים בישראל.

(3) הלכה ט

מי שחטא עליו חבירו ולא רצה להוכיחו ולא לדבר לו כלום מפני שהיה החוטא הדיוט ביותר, או שהיתה דעתו משובשת, ומחל לו בלבו ולא שטמו ולא הוכיחו הרי זו מדת חסידות לא הקפידה תורה אלא על המשטמה.